

# VLAAMSE RAAD

---

ZITTING 1994-1995

18 NOVEMBER 1994

---

## BELEIDSBRIEF

### Inrichting van het landelijk gebied

ingediend  
door de heer N. De Batselier,  
minister vice-president van de Vlaamse regering,  
Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting



## BELEID LANDRICHTING

## 1. STAND VAN ZAKEN 1994

**1. Stand van zaken pilootprojecten Noordoost-Limburg en de Westhoek****1.1. Landinrichtingsproject Noordoost-Limburg**

Het ontwerp-richtplan Noordoost-Limburg werd begin '93 afgewerkt. In de tweede helft van 1993 werd de adviesprocedure gestart op het ontwerp-richtplan van het landinrichtingsproject Noordoost-Limburg. Het richtplan geeft een totaalvisie over het gebied. Dit globaal kader maakt het mogelijk om samen met verschillende sectoren en belanghebbenden verder oplossingen te zoeken voor een betere inrichting van verschillende gebruiksvormen in het landelijk gebied. De jaren 1993 en 1994 werden volledig besteed aan informatie en voorlichting omtrent het instrument landinrichting in het algemeen en omtrent de voorgestelde gebiedsopties in het bijzonder.

De verschillende betrokken gemeenteraden brachten formeel advies uit over het richtplan eind december 1993. In afwachting van de samenstelling van de Stuurgroep werd het nodig bevonden om informeel het richtplan in overleg te blijven bespreken bij de verschillende gemeenten. Dit heeft geleid tot aanpassingen van de voorstellingswijze van de kaart behorend bij het richtplan en tot meer verduidelijkingen in een aanvullende nota bij het richtplan.

Het Landinrichtingscomité werd benoemd in februari 1993. Het Landinrichtingscomité kan direct na het advies van de gemeente en de stuurgroep ook haar advies formuleren op het eindvoorstel van richtplan. De Stuurgroep werd benoemd in juli 1994. Zij heeft een hoorzitting georganiseerd op 18 oktober 1994 om haar advies te kunnen formuleren. Eind oktober wordt een formeel advies van de stuurgroep verwacht. Begin december 1994 zal de Commissie voor Landinrichting het richtplan samen met haar advies ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse minister.

**1.2. Landinrichtingsproject De Westhoek**

Het ontwerp-richtplan de Westhoek werd eind '93 afgewerkt. Het werd in de eerste helft van 1994 aan de adviesorganen, betrokken besturen, instellingen en gemeenten voorgesteld.

De formele adviesprocedure kon in mei 1994 worden aangevat met het voorleggen van het voorstel aan de gemeenteraden. De adviezen werden in augustus '94 overgemaakt.

Het landinrichtingscomité werd in februari 1993 benoemd. Het besluit voor de samenstelling van de stuurgroep ligt ter goedkeuring. De stuurgroep is opgericht zodat de adviesprocedure op dit niveau kan verdergezet worden.

Er zal worden getracht om de formele adviesprocedure tegen het voorjaar 1995 af te ronden en het eindvoorstel van richtplan aan de minister voor te leggen.

## 1.3. Concrete realisaties

In het kader van de pilootprojecten is geopteerd om in afwachting van de goedkeuring van het landinrichtingsplan reeds concrete initiatieven te nemen. Dit enerzijds om in te pikken op zich aandienende mogelijkheden (bv. beheersovereenkomsten in de IJzervallei) en anderzijds om de lopende overheidsinitiatieven in de gebieden in de planvorming te betrekken zonder deze initiatieven op te schorten of nodeloos te vertragen (bv. initiatieven in het kader van de ruilverkavelingsprojecten).

In 1993 en 1994 werden in het kader van het landinrichtingsproject een aantal initiatieven in samenwerking met andere besturen voorbereid en uitgevoerd. De Vlaamse Landmaatschappij heeft samen met het Provinciebestuur van West-Vlaanderen en de Stad Poperinge het project „Dode IJzer”, een project van multifunctionele inrichting van een oude IJzerarm uitgevoerd. In Fintele werd een project van Integraal waterbeheer gedeeltelijk gerealiseerd. Er werd medewerking verleend aan het herstel van het jaagpad langs de IJzer en een project van decentrale waterzuivering in Beveren-IJzer. Voor de lopende ruilverkavelingsprojecten gelegen in de Westhoek wordt naar een afstemming gewerkt tussen de inrichtingskeuzes van het richtplan en de voorstellen van de ruilverkavelingen (Eggewaartskapelle en Stuivekenskerke).

**2. Evaluatie van de pilootprojecten Noordoost-Limburg en de Westhoek**

De evaluatie van beide pilootprojecten gebeurt aan de hand van de doelstellingen en uitgangspunten zoals die aan de landinrichting zijn verbonden door de wetgeving en door de besprekingen ervan in de Commissie en de Vlaamse Raad.

**2.1. Landinrichting beoogt een multifunctionele inrichting in het algemeen belang**

In het kader van de richtplannen van Noordoost-Limburg en de Westhoek worden keuzen voorgesteld voor de inrichting van de twee projectgebieden. Deze keuzen zijn gebaseerd op de inrichtingsbehoeften van de verschillende sectoren en op de kwaliteiten van het landinrichtingsgebied.

Aan de basis van de richtplannen liggen dus de sectoriële visies, en de richtplannen formuleren inrichtingsvoorstellen waarin verschillende sectoren betrokken zijn. De richtplannen hebben in dit opzicht een duidelijk multifunctioneel karakter.

**2.2. Landinrichting wordt projectsgewijze uitgevoerd**

De ervaring met de twee projectgebieden leert dat voor het formuleren van een inrichtingsvisie voor een gebied een fysisch samenhangend systeem dient te worden bekeken (stroomgebied, landschappelijk geheel) om de samenhang in de inrichtingsopties te kunnen garanderen. Het richtplan wordt dan ook het best geformuleerd voor projectgebieden met een gelijkaardige omvang als Noord-

oost-Limburg en de Westhoek (respectievelijk 20.000 ha en 30.000 ha).

Voor de uitwerking van concrete inrichtingsmaatregelen is een globale aanpak voor de totaliteit van het projektgebied materieel moeilijk. Het werken met deelprojecten in het kader van de geformuleerde inrichtingsvisie zou in een volgende fase van de landinrichting (structuurplan) de efficiëntie kunnen bevorderen.

### **2.3. Behoud van de bevoegdheid van elke sector**

In de methodiek m.b.t. de opmaak van de voorstudies en in de inrichtingsplannen van Noordoost-Limburg en de Westhoek is geopteerd voor het expliciteren van de sectoren zowel in de analyse als in de formulering van voorstellen. Dit laat de sectoren toe, naast de globale maatschappelijke meerwaarden van een gebied, ook hun sectoriële inbreng en de resultaten ten behoeve van de eigen sector te evalueren.

De sectoren zijn zowel vertegenwoordigd in de Commissie voor Landinrichting (Vlaams niveau) als in het Landinrichtingscomité (projektniveau). Deze overlegorganen geven garanties voor overleg in de voorbereidingsfase. De procedure bepaalt eveneens dat hun adviezen formeel worden overgemaakt aan de Minister en de Vlaamse regering.

### **2.4. Beslissing bij consensus en besluitvorming met inspraak en voorlichting**

In het kader van de projecten Noordoost-Limburg en de Westhoek is er veel energie gegaan naar het organiseren van overleg en inspraak. Niet alleen de louter formele procedures zijn hiertoe gevolgd maar daarnaast zijn tahijke initiatieven genomen : voorlichtingsvergaderingen, overlegvergaderingen met provincie, gemeentes en belanghebbenden en informatieverstrekking in de vorm van brochure, landinrichtingskrant, persmededelingen.

Door het organiseren van overleg en inspraak met betrekking tot het richtplan dat de grote opties voor inrichting voorsteld, wordt de betrokkenen de kans gegeven reeds in een vroege fase van besluitvorming te participeren. De ervaring met beide projecten leert dat het bespreken van voorstellen waarvan de maatschappelijke meerwaarden wel kunnen aangegeven worden, maar niet de evaluatie kan gemaakt worden voor de individuele belanghebbende moeilijk is. Hiervoor is dan ook de nodige tijd vereist. Overleg en inspraak zoals deze bij de volgende meer concrete fasen van de landinrichting (structuurplan) wordt gevoerd, zal voor de betrokkenen meer vertrouwd zijn.

Op basis van de adviezen en opmerkingen van de gemeenten werden aanpassingen aan de planpresentatie en de teksten voorgesteld. De aanpassingen omvatten correcties en verduidelijkingen. Voor Noordoost-Limburg werd er een aanvullende nota met betrekking tot het richtplan opgemaakt, een éénduidige opsomming van de visie en de maatregelen per deelgebied. Er werd op vraag van de sector bosbouw een aanvullende studie met betrekking tot bosbouw uitgevoerd.

### **2.5. Rol van de Vlaamse Landmaatschappij**

Het Bestuur Landinrichting van de Vlaamse Landmaatschappij heeft de voorstudies en de richtplannen voorbereid en de voorlichting, het overleg en de inspraak met betrekking tot deze plannen gecoördineerd. Aangezien het pilootprojecten betreft werd daarvoor op het hoofdbestuur een multidisciplinair team samengesteld.

Om op korte termijn tot concrete realisaties te kunnen overgaan is een ontwerp van fysisch programma voor beide projecten voor het komende werkjaar uitgewerkt. Dit kan toelaten om in de loop van 1995, na de goedkeuring van het richtplan, tot concrete inrichtingsmaatregelen over te gaan in samenspraak met de overlegorganen, de betrokken provincies, gemeenten en belanghebbenden.

### **3. Twee nieuwe landinrichtingsprojecten goedgekeurd**

Op 26 oktober 1994 werd bij besluit van de Vlaamse regering voor de landinrichtingsprojecten Leie en Schelde en Grote Netegebied de gebiedsafbakening en de te realiseren doelstellingen goedgekeurd.

Via deze twee nieuwe projecten kunnen de buitendiensten Gent en Herentals van de VLM eveneens betrokken worden met het landinrichtingsgebeuren en kan ook daar ervaring opgedaan worden met pilootprojecten.

## **II. KNELPUNTEN**

Om versneld tot concrete uitvoeringen in het kader van de landinrichting over te gaan wordt een voorstel van aanpassing van de uitvoeringsbesluiten opgemaakt. Dit voorstel voorziet er in om na de goedkeuring van het richtplan via verscheidene inrichtingsplannen over te gaan tot realisaties.

Aansluitend daarbij zijn voorstellen opgemaakt voor de uitvoering en financiering van werken in het kader van de landinrichtingsprojecten. Deze vergen een aanpassing van de decretale bepalingen inzake de landinrichting. M.b.t. de pilootprojecten Noordoost-Limburg en de Westhoek werd daarvoor een voorstel van fysisch programma opgemaakt. Omtrent de methodiek, de opbouw en het tijdsschema voor een beleidsplan landinrichting wordt door de Vlaamse Landmaatschappij een conceptnota uitgewerkt.

Door de VLM werd op basis van de ervaring met de lopende pilootprojecten een nota met de structuur en de elementen voor een decreet landinrichting opgemaakt. In de loop van 1994 werd een verdere aanvulling op deze nota i.f.v. een mogelijke afstemming met andere decreten daaraan toegevoegd. Deze nota zal verder uitgewerkt worden mede aan de hand van de ervaringen opgedaan met de 2 nieuwe pilootprojecten.

Het besluit van 26.04.1994 houdende regelen met betrekking tot landinrichting zal op termijn moeten

aangepast worden. Volgende wijzigingen worden overwogen :

- ° aanpassing van de samenstelling van de Commissie voor Landinrichting
- ° aanpassing met betrekking tot de samenstelling van de stuurgroep
- ° aanpassing van de procedures en plannen
- ° invoering van meldingsplicht van overheidsinitiatieven inzake inrichting en beheer in de projectgebieden.

In het kader van het ecologisch impulsgebied „IJzervallei” wordt het secretariaat door de VLM waargenomen. Op die manier worden de werking van het project en de begeleidende stuurgroep, alsmede de algemene vergadering technisch en inhoudelijk gesteund.

#### – Procedure landinrichtingsprojecten

Mits aanpassing van procedures van planvorming en financiering kunnen concrete resultaten op het terrein sneller worden gerealiseerd. Op de begroting van 1995 worden daarvoor middelen voorzien.

Specifieke inrichtingsprojecten kunnen dan afzonderlijk worden aangepakt en gerealiseerd binnen de voorstellen die kaderen in het richtplan.

#### – Beheersovereenkomsten

Voor de invulling van de zoneprogramma's zoals bepaald in de EG-Verordening 2078/92 betreffende landbouwproduktiemethoden verenigbaar met de eisen inzake bescherming en natuurbehoud wordt bijzondere aandacht gegeven aan die gebieden die volgens de ontwerp-mestwetgeving specifieke bescherming krijgen. Door het afsluiten van beheersovereenkomsten met landbouwers op vrijwillige basis maar met stimulansen naar een gestuurde gebiedsgerichte aanpak, wordt betracht de landbouwproductie een meer duurzaam karakter te geven ter vrijwaring van de milieu en natuurwaarden.

### Beleidsopties

#### Landinrichtingsprojecten

Het richtplan van Noordost-Limburg en de Westhoek stelt een aantal inrichtingsmaatregelen voor, die in 1995 verder geconcretiseerd zullen worden in- 'structuurplannen'. Deze structuurplannen zijn inrichtingsplannen op uitvoeringsniveau. Afhankelijk van de complexiteit zou in 1995 reeds overgegaan kunnen worden tot acties op het terrein.

In een haalbaarheidsstudie uitgevoerd door de K.U. Leuven, in opdracht van de VLM, werden de mogelijkheden onderzocht van het gebruik van satellietbeelden voor monitoring van structuurveranderingen in het landschap. Op basis van deze studie, uitgevoerd voor een beperkt studiegebied, wordt begin 1995 een pilootproject opgestart voor een ruimer gebied.

### BELEID RUILVERKAVELING

#### 1. STAND VAN ZAKEN

Ruilverkaveling is een belangrijk sectorinstrument voor de landbouw dat ingezet kan worden om de ingrepen ten behoeve van de landbouw zoals voorgesteld in een landinrichtingsplan te realiseren. Eind 1994 worden 2 ruilverkavelingsprojecten beëindigd. Dat brengt het totaal aantal afgewerkte ruilverkavelingsprojecten in Vlaanderen op 117 voor een gezamenlijke oppervlakte van 142.770 ha.

Er zijn 15 projecten in onderzoek voor een oppervlakte van 27.000 ha. Er zijn 17 projecten in uitvoering voor een oppervlakte van 36.406 ha. Het aandeel van de investeringsuitgaven voor natuur en landschap bedraagt momenteel gemiddeld 20 %. Het aandeel dat uitgegeven wordt tot verbetering van de algemene en individuele landbouwstructuur belooft gemiddeld 35 %. De resterende 45 % wordt gespendeerd aan inrichtingsmaatregelen met een gemengd karakter.

#### Nieuw subsidiëeringsbesluit voor ruilverkavelingswerken

Op 12 september 1994 werd het besluit van de Vlaamse regering van 20 juli 1994 tot vaststelling van de bijdrage van het Vlaamse gewest in de uitgaven voor de werken uitgevoerd door de ruilverkavelingscomités van kracht. Met dit besluit worden alle vorige verouderde besluiten opgeheven en vervangen door één nieuwe regeling die ervan uitgaat dat naarmate de ruilverkavelingsmaatregel een meer multi-functioneel karakter heeft, het subsidiepercentage hoger ligt. Aan de beleids optie „verbreding van de doelstellingen van de ruilverkaveling” wordt op deze wijze een financiële impuls gegeven.

### II. BELEIDSOPTIES

Op korte termijn worden de volgende activiteiten voorzien :

- de realisatie van de goedgekeurde structuurplannen op het terrein door het doorvoeren van de inrichtingsplannen ;
- de afwerking van de in opmaak zijnde ruilverkavelingsplannen overeenkomstig de richtlijnen ;
- beëindigen van 2 ruilverkavelingen die inhoudelijk bijgestuurd werden eind dit jaar ;
- aansporen van de ruilverkavelingscomités om proces-verbaal op te stellen voor ingrepen die de uitvoering van de ruilverkavelingsplannen hinderen ;
- afronden van het onderzoek naar het nut van de ruilverkavelingen Mettekoven, Sinaai, Sint-Gillis Waas en Jesseren.

## BELEID WATERBEHEERSING

### 1. STAND VAN ZAKEN

- het onderwerpen van dossiers betreffende de waterhuishouding die aan de minister worden voorgelegd, worden onderworpen aan een onderzoek inzake de milieuaspecten :

#### Onderhoudswerken aan waterlopen

Sedert 1992 wordt het programma der onderhoudswerken aan de onbevaarbare waterlopen van de eerste categorie jaarlijks, voorafgaand aan de opmaak der bestekken en de aanbesteding, aan het advies van het Bestuur Natuurbehoud en -ontwikkeling onderworpen. Eventuele bijsturing van de voorzien onderhoudsen ruimingswerken in functie van het natuurbehoud wordt hierdoor formeel mogelijk gemaakt. In de praktijk evolueren de werken naar een steeds meer selectieve aanpak : de vroegere „gewone ruiming”, die tot een vrij systematische verwijdering van het bodemkruid, van sedimenten en van taludvegetatie aanleiding gaf, is nagenoeg verdwenen en vervangen door in plaats en in tijd beperkte kruid- en taludmaaiingen en grondruimingen, die strikt nodig zijn om de normale waterafvoer in de waterlopen te verzekeren. Er worden verder meer milieuvriendelijke oeververdedigingen onderzocht en toegepast.

#### Investeringswerken aan waterlopen.

Projecten inzake investeringswerken ten behoeve van de waterhuishouding der onbevaarbare waterlopen van de eerste categorie werden steeds verder onderworpen aan voorafgaande formele overleg-, advies- en vergunningsprocedures. Bestaand informeel overleg met het Bestuur Natuurbehoud- en ontwikkeling wordt sedert juli 1993 formeel veralgemeend. Bepaalde belangrijke projecten zijn bovendien onderworpen aan de B . W .P.-procedure (Bijzonder Waterbeheersingsplan). Aldus worden alle door het project beïnvloede en ambtelijk vertegenwoordigde belangen reeds van bij de voorontwerpfase bij het project betrokken. Sedert de oprichting van bekkencomité's wordt de werking van deze B. W.P.-werkgroepen in principe vervangen door ad-hoc werkgroepen waterkwantiteit. In het algemeen worden uitvoeringsdossiers voorafgaandelijk aan het advies van de bekkencomité's onderworpen. Verdere zijn werken die de waterhuishouding in bepaalde gebieden beïnvloeden onderworpen aan de M.E.R.-reglementering. Voor diverse projecten werd een M.E.R. opgemaakt. Momenteel wordt nagegaan of een haalbaarheids-M.E.R. als voorbereiding van een milieu-effectrapport niet beter het beoogde doel kan bereiken.

De gesubsidieerde werken aan onbevaarbare waterlopen van de tweede en de derde categorie, in opdracht van polders en watering, worden eveneens onderworpen aan het voorafgaandelijk advies van de bekkencomité's, of geadviseerd door het Bestuur Natuurbehoud en -Ontwikkeling in die gebieden waar de bekkencomités nog niet werkzaam zijn.

- advisering van de waterkwantiteitsdossiers door de bekkencomité's :

Zoals reeds gemeld worden alle dossiers inzake de waterhuishouding van onbevaarbare waterlopen ter advisering aan de bekkencomité's voorgelegd. Met de oprichting van bekkencomité's werd getracht te komen tot een integraal waterbeheer, door alle partijen die bij het kwaliteitsbeheer, het kwantiteitsbeheer en het natuurbeheer betrokken zijn in een overlegstructuur samen te brengen. Tot op heden heeft de bekkenwerking zich toegespitst op informatie-uitwisseling inzake de diverse aspecten van het waterbeheer, met de nadruk op het kwaliteitsbeheer. Bijsturing van projecten is overwegend het gevolg van rechtstreeks overleg met het Bestuur Natuurbehoud en -ontwikkeling of het Bestuur Monumenten en Landschappen van AROHM.

- het verder op punt stellen van het bekkenbeleid :

Er is een nieuw decreet betreffende de bekkenwerking in voorbereiding. Belangrijk daarbij is dat men voor ogen houdt dat de waterhuishouding en het natuurbehoud geen aanhangsels kunnen zijn van het waterkwaliteitsbeheer maar volwaardig tegenover elkaar moeten worden afgewogen. De overstromingen van rond de jaarwisseling 1993-1994 en de daaruit resulterende goedkeuring van het urgentieprogramma inzake waterbeheersing hebben dit nogmaals aangetoond.

- de bescherming van waardevolle en kwetsbare gebieden tegen verdroging :

Bepaalde concrete projecten inzake waterhuishouding, zowel uitgevoerd, in uitvoering of ontworpen, beogen eveneens het tegengaan van verdroging door het nastreven van waterberging (wachtbekkens) en/of hoge grondwaterstanden (opstuwen).

### II. KNELPUNTEN

- nieuw decreet inzake de waterhuishouding :

Momenteel is er een nieuw ontwerp van decreet in voorbereiding dat de bestaande wetgevingen betreffende de onbevaarbare waterlopen, de polders en de watering dient te vervangen. Dit decreet streeft de waterhuishouding als onderdeel van het integraal waterbeheer na. De definitie van onbevaarbare waterlopen wordt verruimd met inbegrip van de langsliggende oevers en de watergebonden fauna en flora. Het beheer over de oppervlaktewateren zal volgens stroomgebieden worden georganiseerd, passend in de bekkenorganisatie zoals geregeld door het ontwerpdecreet betreffende het rivierbekkenbeleid. Polders en watering zullen hun werking, hun structuur en hun ambtsgebied aan deze visie moeten aanpassen.

### III. BELEIDSOPTIES 1995

- Integraal waterbeheer :

De kwantitatieve waterhuishouding evolueert verder als onderdeel van een integraal waterbeheer.

De incalculatie van en coördinatie met kwalitatieve en ecologische aspecten van het waterbeheer dient verder verbeterd te worden, in functie van de nieuwe structuur van de administratie. In de toekomst zullen aspecten als de vraag naar en de beschikbaarheid van oppervlaktewater, de relaties met het grondwater, het zelfreinigende vermogen van waterlopen, de invloed van overstorten op waterlopen, de visserijbiologische aspecten van de waterlopen, het beheer en de inrichting van de oevers (natuurtechnische milieubouw), e.d.m. verder bestudeerd, geëvalueerd en toegepast worden. Inzake waterkwaliteit wordt de goedkeuring van een decretale regeling verwacht voor eind '95, inzake kwantiteit is dit niet haalbaar.

– Ruimingsspecie :

Het kwaliteitsaspect van de ruimingsspecie heeft de laatste jaren ruime aandacht gekregen. Een aantal ruimingswerken waarbij vervuilde specie diende

verwijderd gebeurden op een milieuhygiënische gecontroleerde wijze, gebruik makend van tijdelijke ontwateringsbekkens. De resultaten van het onderzoek in opdracht van het Bestuur Algemeen Milieubeleid naar de kwaliteit en de normering van bagger- en ruimingsspecie worden ingewacht. Het in omvang aanzienlijke probleem van het Groot Schijn zou in 1995 een oplossing moeten vinden.

– Atlas der onbevaarbare waterlopen :

Binnen het Bestuur Landinrichting en -beheer werd in 1993 een werkgroep samengesteld die de opmaak van een atlas der waterlopen onder digitale vorm tot doel heeft. De atlas zal als onderdeel van de grondatabank in de eerste plaats voor beleids- en administratieve doelstellingen dienen. Het ligt in de bedoeling er ook een technisch instrument van te maken. In elk geval verschillen de vorm en de doelstellingen met de huidige verouderde atlas van 1958.

---